

MA KE KAUAHA.

Ua hookohuia i keia la o S. E. Kaiuo Esq., i Akena Hooiaio Palapala Kepa no na Limahana o ka Apana o Wailuku, Mokupuni o Maui.

C. N. SPENCER.
Kuhina Kalaiaina.
Keena Kalaiaina Feb. 5 1890. 3t.-d

KUAL O KA HOOLIMALIMA O KA PAHALE AUPUNI MA ALANUI MOI, E HUIANA ME KE AIA NUI LILIHIA.

Ma ka Poaha, Maraki la 5, 1891, ma ka hora 12 awakea, ma ke alo iho o Alii o Ani Hale, e kua endala akea ia ka hooolimalima o ka Pahale Aupuni e waiho ana ma alanui Moi e hui ana me alanui Lilihia, oia hoi ka pahale i kapaa o ka "Old Lime Quarry" a nona hoi ka ili o 59 hapa-haneri o ka eka, ua oi iki aku paha a i ole na emi iki mai.

Manawa—Hoolimalima no 10 makahi-ki Kumukahi Koho—ma—He \$20 no ka hookahiki hookahi, me ka-uku mua ia i kela a me keia hapa makahiki.

C. N. SPENCER.
Kuhina Kalaiaina.
Keena Kalaiaina, Jan. 28, 1891. 4ts.-d.

Hoolaha Hookahikahe Wai.

HONOLULU H. I., AUG. 9, 1890.
O ka poe a pau i loa na pono hookahikahe Wai, a i ole, e uku ana paha i ka Auhau Wai, ke hoike ia aku nei ma ka hora 6 a 8 a.m., a mai ka hora 4 a 6 p.m., CHAS. B. WILSON.

Luna Wai Nui o Honolulu.
Aponoia:
C. N. SPENCER.
Kuhina Kalaiaina. 92.-dtf.

Olelo Kuahaua.

Oiai ua oluolu i ke Akua Mana Loa ka lawe ana aku i ke ola o ke Alii ka Moi Kalakaua, mai keia ola ana, ma ka la 20 o keia mahina, ma Kapalakiko, Kaleponi Amerika Huiouia.

O makou o na Hoa o ka Aha Kuhina, o ke Alii ka Moi i hala e aku.

Ke hoike aku nei, i kulike ai me ka Pauku 22 o ke Kumukanawai e ku nei. Nolaia, ke kukala aku nei makou:

O ka Mea Hanohano ke Kama Aliwahine Liliuokalani Ka Meiwahine o ko Hawaii Pae Aina malalo o ke ana a me ka Inoa Liliuokalani. E Ola ka Moiwahine i ke Akua.

Haawia ma ka Halealii Iolani i keia la 29 o Ianuari, M. H. 1891.

KA LEO O KA LAHUI.

JNO. E. BUSH.

Lunaheoponopono a me Puuku.

FOAKAHI, FEBERUARI 9, 1891.

KA MUA AKU O HAWAII.

VOLE HE MINAMINA IA O KO KALAKAU MAKE ANA MA ENELANI.

Ladana, Jan. 24. Ua noho hama na nupepa Enelani, ka oi hoi na nupepa e kalakalai ana i ka ke Aupuni mau kumuhana, e pili ana i ke keia mua aku o Hawaii, mahope o ka make ana o ka Moi Kalakaua. Aole ho wahi lea hookahi i pu-a e hoike ana i ko Enelani manao a me kono mau manaoana, a hualohia hoi i hoopuka ia e ala me ai hoi ka manao hoolulu ma Amerika. Aka nae, ua loa mai ia makou na kumu hoolulu maikai no ka olelo ana, a e hoimaka mau ma o Enelani manao o ka make ana o Kalakaua, e hoolilo aku ia na pono pili Aupuni me na pono pili Kaleponi, i oi aku mamua o ka mea i loa ma i na Amerika ma Hawaii. He pili Amerika ko Kalakaua

mau ano, a o kona makemake hoi e hikii aku a pili kokoke i na noho ana o ka Paaina me Amerika. Ua hoolulu ia ae na manao waiolu ma Enelani, a ke hooikaika nui ia nei hoi e lilo mai ka Momi o ka Pakipika (Hawaii nei). Ke olelo nei na Pelekane, aia ma ko lakou aoa o Kolonela Akepoka, ka mea hoi iaia maoli ka mana o na wahi puulikau o ke Aupuni, a ua hoike ae iho, aia kana mau hooikaika ana e hoololi aku i ko Hawaii mau pono malalo o ke Canada mana.

Ma keia itamu mai na nupepa haole mai, ua ike kakou i ka lili o Enelani i ko Amerika noho oluolu me Hawaii, a i ka punahele hoi o kakou i ke aupuni Repubalika.

He mea minamina a he mea eha-eha keia i ka ike iho. Ma keia no hoi kakou e ike iho ai i ke kumu i nui ai na hooikaika ana a kekahi poe e komo ho Enelani iloko o ka Aha Kuhina, a me ka lohe i olelo ia, me ka hookikina maoli no a me ka hooweliweli i ae ia ai e ka Moi i hala aku la i ka make.

E like me ka olelo a Adimarala Baraunu i ke Komite hoalohaleha o ka Lahui Hawaii i hiki aku i ona la,—"Aole o Amerika i manao e lawe mai i ke Kuokoa o Hawaii, aka, e koo aku i mau ai kona Kuokoa nona iho."

He mau olelo oiaio keia a ka Aki malala i olelo ai, no ka mea, ina aole o Amerika i kuo i ko Enelani me ko Geremania manao mahale i na mokupuni Pakipika, no lana iho, ua lilo kaniho ko Samoa Kuokoa, a o ko Paemoku aku no hoi ka hope. Aka, ua paa ia Amerika, no ka mea, aole e ae o Amerika e hehi ia kona kuleana maluna o na aupuni moana o ka Pakipika nei, a o ka oi loa hoi maluna o Hawaii, ke ki o ke kahua kua o keia moana, e hoolilo ia ai he mea e luku ai i ka pono kalepa o Amerika, a he mea e hooweliweli ai i na awa a me ka aekai o Amerika ma ka moana Pakipika nei.

Ua lohe mai makou, oia o Enelani ke hoao nei a ke polo nei ia Farani e hoopau i ka aslike mawana o luna e pili ana ia Hawaii. Ua ae laun, aole kekahi o luna e lawe ia Hawaii. Aka, i keia manawa, ke ike nei o Enelani i ka ensi mau o ka Lahui, a o aneane aku ana e pau kona kupono e mau he aupuni ma ona iho. Ma keia kumu, ke koi aku nei o Enelani ia Farani e hoopau i ke Kuikahi, i kaawale ai oia mai ke alai ia o kona mau anoai ia Hawaii nei, a e hualole aku o Enelani ia Farani e hana e like me kona makemake, i kela mokupuni nui o Madagaseka (Madagascar). Nui no na kuko iho o keia ao, a o Amerika nae ke aupuni limanui ole o keia ao.

HOALOHALOHA I KA OHANA ALII.

Makou na makainana o ka Apana o Makawao mokupuni o Maui. Oiai ua hiki mai ka lono kauma-ha ia makou. Ua oluolu i ke Akua Mana Loa ka lawe ana aku i ke ola o ka Moi Kalakaua i Moi o ko Hawaii Paaina mai keia ao aku ma ka la 20 o Ianuari M. H. 1891, mai ka leo aku o ka aina Gula o Kaleponi.

NOAUA E HOOLOLOA:

Akahi. O makou o na makainana o ka apana o Makawao mokupuni o Maui ma o ka Halawai makainana o keia la. Ke komo pu aku nei makou me O e ka Moiwahine Liliuokalani o ko Hawaii Pae-

aina, i keia wa a Kaikua-hine hoo-kahi i koe o ka Moi i make. E kanikau pu, kumakena pu, a e auamo pu i na ehaha a pau i kau iho maluna Ou a maluna o Kou mau makainana aloha.

Alua. Hooholoia. Ke komo pu aku nei hoi makou me O e ka Moiwahine kane make Kapiolani e kanikau pu, e kumakena pu, e auamo pu i na ehaha a pau i kau iho maluna Ou, no ka hala ana a kaawale loa o Kau kane Lani i aloha nui ia mai ia oe aku, ma ke alaiui hiki ole ia Oe ke ka'ua aku.

Akolu. Hooholoia. Ke komo pu nei makou e kane pu i na ehaha a pau i kau iho maluna o ka Ohana Alii o ka Moi i aloha nui ia i make no na la a pau o ko lakou kanikau ana no ko lakou makua aloha oluolu a lokomaikai i hala aku malala aoa o keia ola ana.

Aha. Hooholoia. O Kona make ana i na Aina-E a me Kou ike ole ana e ka Moiwahine a Kaikua-hine o ka Moi i make i Kona aho hope loa a me kou ike ole ana e ka Moiwahine kane make Kapiolani i na la a ka ehaha hope loa i kau iho maluna o Kau kane Lani Alii Aiomoku i hala "ku la a me ka Ohana Alii i hoonele ia i ka haku ole, a me na makainana i hoonele ia i ka Moi oluolu a ike mai ka poe i ka mu'o a i ka lona hualole loa. A i kaikai ae ia Hawaii a kau iluna loa ma na kulana a pau. Oia ka mea nana i hooi loa aku i ka liliha a me ka mokumokuahua iloko o ka Lahui Nona.

Alima. Hooholoia. Ke pule nei makou e hoomana mai ke Akua i keia mau kaumaha a pau.

O makou o ka ohana ke kahu Ekalesia o Kapaa, ma o J. M. Kealoha ala ke hooi aku nei makou i ko makou aloha nui kuhopolipo a maele i ka puwai aloha a ko olua mau makainana haahaa loa, mamuli o ka lono kaumaha i hiki mai i o makou nei.

Nolaia, ke hooi nei makou i ko makou mau waimaka alua e hui Ohana Alii a me Kou lahui kanaka aloha.

Ka Hoopii a ka Loio Kuhina ia Hon. J. E. Bush.

Ma ka Poaloha iho nei, ua hiki mai la he palapala hoopii mahope iho o ka hora eha. He hoopii hoo-wahawaha keia i ka Aha Hoookolo-kolo Kiekie, ma kekahi manao i hakuia e kekahi mea e, e pili ana i ke ano o kona manao i ka poe i kupono e noho he Lunakanawai Kiekie. Ma ke ano Luna Hooponopono no KA LEO O KA LAHUI, a aneae paha a makou i ike ole ai, ua hoopii ia aku ia ka Hon. J. E. Bush, a ka Poakolu ae nei e hoookolokolu ai imua o na Lunakanawai a pau o ka Aha Kiekie. He hihia keia i pili i ka pono o na Lunakanawai nana no e noho e hoookolokolo i keia hihia, a ua lohe mai makou, e pale kanawai ana ka aoa hoohalahala, ma keia kumu, a mau kumu e ae ma ke kanawai. O C. W. Akipoka ma ka aoa pale.

Ka Ma'i Alii ma Mokupuni Penrhyn.

Ua kakau iho kekahi kauka mo-ku mauwa Beritania Caroline, a hoopuka ia ma kekahi nupepa, e olelo ana he ma'i alii ko ia mokupuni a ua loa aku mai na Hawaii aku. He aneane koe e olelo ia o ka lepera o Inia a me Kina, mai Hawaii aku nei no. A ina e loa aku ana ma keia hope, ma na

wahi i launa mua ole ia e na malihini, ma Afrika, e kapa ia mai ana no paha mai na Hawaii aku. Me he la, ina he mea ino kekahi e ike ia ana ma keia ao na ka Hawaii aku la. Aka e hoomanawanui kakou no ka pono.

NU HOU KULOKO.

Mai pona i kahi emi o na mea kuai, aia ma kahi o Egan laua o Gunn.

He 3,500 eke ko paa a ka moku-ahi Alameda ihu aku ai no Kaleponi.

Ma ka hora 4 o ka Poaono nei i hualolei iho ai ka mokuahi Alameda i ko kakou awa nei.

E makala ae i na mokuahi holo pili aina o kakou e pau nui aku ana i ka puhee i keia ahiahi.

Ua akakuu iki iho ka pa ana a ka makani a me ka hooatani ana a ka ua ma ka la inehine, a o ka wela o ka la ia e noke nei.

Ma ka nupepa "Manawa" e Samoa i ike iho ai makou, ua pau i pu me na makainana a pau o Olua mai Hawaii a Kauai nei.

He lona kai la a mai ia makou, he pepehi kanaka ka i malama ia ma Hamakua, Hawaii, a e hoopuka ia aku ana ka moololo piha ke loa ka manawa kupono.

Ua lohe mai makou, ua hoole ka Moiwahine, aole e ike mau ia aku oia e ka poe ake hooneanea a makikai hoi. Ua ae no oia, ina he mau luna aupuni, aole a he poe kupono o kona lahui pono.

Ua ku mai ke alii kiauina Ululani ma ke kakahiaka o ka Poaono iho nei, oia a me kana alii kane ka Hon. J. T. Baker, a he heluna nui no hoi o na makamaka aloha alii o Hilo, kai hiki pu mai ma ia la, no ka ike Alii.

Ua lohe mai makou ua noi ia aku o J. A. Kahonei i poe kanaka kokua i ka huki ana i ke kaa wailua o ka Moi e ke Kuhina, a o ka poe e ae ana e loa no ka paa lolo me ke kakau inoa pu ana malalo o ka Hui Oiwai, alaila loa. Ua ae no kanaka, aka no ke kakau inoa nae, aole ae iki.

O ka paani kinipopo pekupeku wawae mawaena o na keiki aukai o ke "Kaletona" a me ko Honolulu nei, i manao ia e malama ia ana i ka auwina la Poaono iho nei, ua hoopanee ia a kekahi manawa o keia mau pule ae, mamuli o ka ae ole ana o ka Akimalala Baraunu.

Mamuli o ka lokomaikai nui a kiekie o ka Mea nana i nana i hana i ke kanaka, ua lawe aku Oia i ke ola o Kou Haku Alii, Kou Kaikua-hine i aloha nui ia, a ua hoolelo mai ia Oe i ka hana mua ole. A no ia mea ke komo pu aku nei makou me ke kanikau nui i Kou mua ma ka Noho Alii. A na ke Akua e hooponononiki mai ia Oe a me Kou ka ai ia kekahi kanaka Samoa e na kanaka eleele e noho hana ana malalo o na Geremania.

HE KANIKAU NO KALANI.

1 Kanikau he aloha no Kalani No ka milimili a ka Lahui Ka onahi kaimana o Iolani Lei Kalaunu o Hawaii nei.

Heta: He aloha e ka leo i ka pane mai Eia au ke hele nei E imi ae ana i ke ola Ma na aekai o Kaleponi.

2 Kaumaha huihuu i ka leo I ka pane ana mai me ka walohia E noho oukou me ka kanakila A hui hoi mai au me ke aloha.

3 Na ke teleponi i... Eia se ka moku... Na ka hapa o ka hui... O Kalani ua hala ua hala.

4 I ka hora elima o ke ahiahi Kani ku'ia na pu Ua makaukau oe e Kalani E hoi e komo i ai mokuhale.

5 Nee mai e ka ua kilihune Hoopulu ana i ko kino wailua Ka pipi'o a ka anuenue He hoailona kapu ia no Kalani.

6 Ke haalipo mai nei Kuahine Ke uwe helu mai nei mama Ke ui ae nei o Poomaikelani Auea o Kalani Laamea

Hakuia e Mrs. Lydia Aholo, Miss Maria Bush, Miss Lizzie Keaka.

He Leo Polea.

Ina makamaka a pan o KA OIAIO e noho ana mai Hawaii a Kauai, ka poe hoi nana i apo mai a hookipa aku i keia wahalelo hopo ole o ka Lahui.

Ke kono ia aku nei ko oukou mau manao maikai a aloha Lahui oiaio hoi, e haawi mai i na kokua ana no ka pono a me ka holomua o keia wahalelo o ka Lahui Hawaii oiaio, ka nupepa hoi aole e hiki ko punukuia e ka mana o ka poe e ake ana e nalo na ino a me na hana pono ole i manao ia e panee mai maluna o ka Lahui. Aka, he wahalelo ia i kukulu ia maluna o ka oiaio a o ka oiaio ke kahua, a o kona inoa no hoi ia.

A oia, ua waiho ia mai ia'u ka hana o ka malama ana, a me ka hoeponopono ana i ka papa inoa o ka poe a pau i lawe i keia nupepa i keia makahiki e hele nei, mai ka papa inoa o na luna a me ko ka poe lawe pakahi a puni na aifana mailoko mai o ka Buke inoa o ka nui au e hoikaika e like me kahi makaukau i loa, no ka hoohole pono ana aku i na mea e loa pono aku ai ka oukou mau nupepa me ka hualole ole, i kulike me ke oukou makemake. A i mea e nee mua aku ai keia makemake o ka oukou kauwa nei, aia no ia ma ka oukou apo ana mai me ka lokahi ma ko oukou aoa mai, a e hooikaika no hoi au maanei nei aku, a oia kekahi mau mea i makemake ia e ke no aku ia oukou:

1. O ka poe e makemake ana i ka nupepa "Ka Oiaio," e kauoha polelei mai ma keia keena, Keena o ka Oiaio, ma ka inoa o ka Hon. J. E. Bush (Ailuea Buji.)

2. O na hemahema a me na pili-kia no ka oukou mau nupepa, e hoike koke mai me ka maopopo ma keia keena, mai hookaula.

3. Kakau polelei mai i ke oukou mau inoa, me na mea kumu, a me ka inoa o kahi a oukou i noho ho-la'ila'i ai.

4. O ka mea, a mau mea paha e hoonee ana iaia iho mai kahi mea a hele aku a noho aku he wahi kaawale, e pono oia e hoike koke mai i kona nee ana, a ha'i mai i ka-hi hou ana e noho kauahae ana.

5. Ke ola o ka nupepa, aia mai ia ma ko oukou aoa, a o ka mea nui ia; a ua ike no oukou i ka eha a ka Luna Nui o keia nupepa e pili ana ia mea. Ina he aloha a he manao maikai, hoike iho ma ka hookaa pono ana i ke ola o ka nupepa. O na mea pili i ke dala o ka nupepa, me ka Hon. J. E. Bush oukou e kamailio ai me ia mea.

6. O na leta hoike mea hou a me na manao kakau ia mai, hoouma mai i keia keena, me ka hoike pono mai i ka inoa polelei.

Me ka haahaa, EDWARD KEENA, Keena Oiaio, Honolulu Feb. 3, '91.